

TARİHİN SEYRİNDE

Tarihın Götürdüğü Yere Gıt

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı Bülteni

Ocak-Şubat-Mart 2011

TARİHİN SEYRİNDE

YIL:2 SAYI:11
OCAK-ŞUBAT-MART
2011

MUTLU YILLAR

2011

TARİHİN SEYRİNDE EKİBİ OLARAK YENİ YILINIZI KUTLAR; SAĞLIK, MUTLULUK, BAŞARI VE HUZUR DOLU BİR YIL GEÇİRMENİZİ DİLERİZ.

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
Tarih Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Bülteni: **TARİHİN SEYRİNDE**

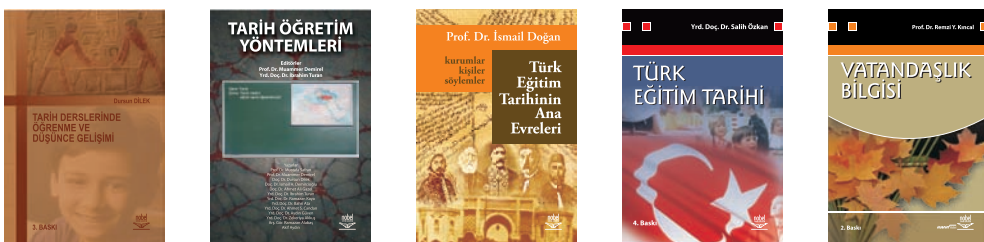
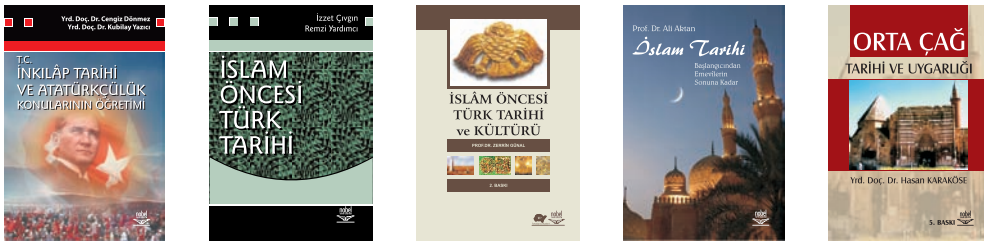
Yayın Sorumlusu Öğretim Elemanı:
Tuba ŞENGÜL

Yayın Kurulu: Eda ALAGÖZ, Serhat ALTINKAYNAK, Duygu ALTINOK, Sevil ARAZ, Habibe AVCI, Kübra ÇALIŞKAN, Cansu ÇİFTÇİ, Naciye DURU, Arzu DURUKAN, Halil GOSTAK, Gülşah GÖK, Samet ÖZDEN, Sevinç TUNÇ, Yasemin TÜRKDOĞAN, Gökçe URGANCI, Akif YARDIMCI, Ahmet YİĞİT, Esra KAPLAN (Redaksiyon).

İletişim: tarihinyeyrinde@gmail.com Web adresi: http://www.gef.gazi.edu.tr/dergi_tarih/

Akademik Yayıncılık

www.nobelyayin.com

NOBEL YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.

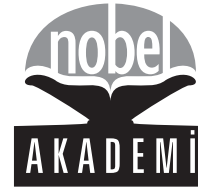
Mithatpaşa Caddesi Nu: 74 Kocatepe Kültür Merkezi Kızılay - ANKARA

Telefon: +90 312 418 20 10 Belgeç: +90 312 418 30 20 Web: www.nobelyayin.com e-posta: nobel@nobelyayin.com

NOBEL KİTAP DAĞITIM A.Ş.

Molla Fenari Sokak Nu: 8 Çagaloğlu-İSTANBUL

Telefon: +90 212 511 61 44 Belgeç: +90 212 511 61 49 Web: http://www.nobelkitap.com e-posta: info@nobelkitap.com

İÇİNDEKİLER

- NOT DEFTERİM: Türkülerin Dilinden Tarih
- Sokrates'in Ölümü
- SEVİL'EN KÖŞE: Görenlerin Söylediği, Bilenlerin Anlattığı Yolculuk
- TECRÜBEYLE MÜLAKAT: Doç. Dr. Mehmet Ali ÇAKMAK
- TARİHTEN HİKÂYELER: Efsanelerle Kral Midas
- HABİBE İLE ADIM ADIM: Köprülü Kanyon
- ÇALIŞAN KALEM: Vatan Uğruna Bırakılan İki Apolet
- İran İslami Devrimi
- Ölümsüz Atatürk
- TARİH MAGAZİN: Mahpeyker
- TARİH SPOR: Yeşil Sahalardan Cepheye Koşan Altın Ayaklar

www.selcukerdem.com

EDİTÖRDEN

Tarih, farklı kalemlerde farklı hikayeler anlatır. Aynı olaylar bile farklı kaynaklarda yeni bir hayat bulur. Ama olayların konusu ya da kahramanları değişmez. Anlatımlar değişir de EN'ler değişmez.

Tarih, yaşantıları yansıtır: en üzücüleri, en mutluluk verenleri, en güçlüleri, en güçsüzleri, kurtarıcıları ya da yıkıcıları...

Orta hayatlar sürüyor, orta duygularda yaşıyor ve ortadan yürüyorsanız:

Üzgünüm...

Tarih sizi bulmayacak ve yazmayacaktır.

Olaylar, bilmezler önem derecelerini; kişiler, dev aynasından bakmazlar kendilerine. Tarih karar verir... ve son noktayı o koyar sayfaya.

Tarih amaçları uğruna savaşıyor, doğru bildiğinden şaşmayan, idealleri olanların geleceğe ulaşan 'çılgınlıkları'dır aslında.

'Türkiye Cumhuriyeti'nin Mustafa Kemal'in çıktığı olduğu gibi.

Mustafa Kemal derki:

"Büyüklik odur ki kimseye iltifat etmeyeceksin, hiç kimseyi aldatmayacaksın. Memleket için gerçek ülkü ne ise onu görecek ve o hedefe yürüyeceksin. Herkes senin aleyhinde bulunacaktır, seni yolundan çevirmeye çalışacaktır. İşte sen burada direneceksin. Önünde sonsuz engeller yığılacaktır. Kendini büyük değil, küçük, araçsız hiç telakki edecek, kimseden yardım gelmeyeceğine inanarak bu engelleri aşacak, ondan sonra da sana büyüsun derlerse bunu diyenlere güleceksin."

8 Temmuz 1919'da askerlik görevinden istifa ederken, bu iradeyi gösteren, doğru bildiğinden şaşmayan, ülküsüne sahip çıkan, 'bilir miydi ki bugün yedi cihan tanısın ve saysın onu', 'bilir miydi ki dünya liderleri kendine örnek alsın'.

Büyük olmak, örnek olmak kolay değil. Az kişi heba olmadı.

idam edilmek de var, gönül tahtına oturmak da bu yolda.

Söz uzun, yer sınırlı olunca sanırım yine karşınızdayız diyerek noktayı koymak gerekiyor. Bu sayımızda da sizin için emek harcadık, umarız takdiri hak etmişizdir. Yazılarımızı ve değerli hocamız Doç. Dr. Mehmet Ali Çakmak'la yaptığımız röportajı keyifle okuyacağınızı umuyor, yeni sayıda görüşmeyi ümit ediyoruz.

Yeni yılın güzellikler getirmesi dilekleriyle.

Hoşçakalın.

İbrahim

NOT DEFTERİM

Yasemin TÜRKDOĞAN

TÜRKÜLERİN DİLİNDEN TARİH

Bitmeyen işler, yetişmeyen ödevler, gidilemeyen yerler... İster öğrenci olun, ister çalışan biri; bazen tüm bunlar yorar sizi. Koşuşturmalar ve monotonluklarla devam eden akışın içinde sığınacak bir şeyler ararsınız. Bu bazen bir dost kapısı olur, bazen bir kitabın satır araları. Tüm konuşmaların ve sözcüklerin yetersiz kaldığı yerde ise, melodi girer işin içine. Çünkü kimi zaman sizin söyleyemediklerinizi söyler, iç sesiniz olur şarkılar, türküler... İşte o zaman hayat müzikle devam eder.

*“Şairim, zifiri karanlıkta gelse şiirin hasını ayak sesinden tanırım.
Ne zaman bir köy türküsü duysam şairliğimden utanırım”*

diyor Bedri Rahmi. Türküyü şairliğinden, şiirlerinden bile yüce tutuyor.

Türküler...

Bir ezgi ile bütünleşip bin bir duyguyu, bin bir olayı anlatırlar. Türkü sözü “Türk’e özgü” anlamına gelir. Sözcüğe ilk olarak XV. yüzyıla ait Ali Şir Nevai’nin “Mizanü’l Evzan” adlı eserinde rastlanır. Türkü sözü muhtelif Türk boylarında farklı kelimelerle isimlendirilirler. Türküye Azeri Türkleri “mahmı”, Başkurtlar “halk yırı”, Kazaklar “türki”, “türik”, Kırgızlar “eldik ır”, Kumuklar “yır”, Özbekler “halk koşığı”, Tatarlar “halık cırı”, Türkmenler “halk aydımı” derler.

Herbert Jansky, türküyü şu şekilde tanımlamaktadır: *“Türkü, büyük tarihi hadiseler karşısında halk kitlelerinin sevinçlerini veya ümitsizliklerini, büyük şahsiyetler hakkındaki saygılarını veya nefretlerini; gençler arasında geçen hazin aşk hikâyelerini, milli hece veznini ölçü alan ve kalpleri fetheden mısralarla, derin bir muhteva içinde dile getiren edebi, aynı zamanda musiki bakımından ehemmiyete haiz olan bu kendine öz bestelerle söyleyen; dar manasıyla ise tarihi bir vesika mahiyeti gösteren Türk halk şiirinin en eski türlerinden biri”*.

Vurguladığım gibi bir tarihi olayı, zamanı, mekânı anlatır bazen türküler. Her türkünün bir doğuş hikâyesi, bir tarihi olduğu gibi bazı tarihlerin de anlatıldığı türküler vardır. Aşk, gurbet, ölüm kadar; tabi afetler, seferberlik, oymak beylerinin kavgaları, vatanın bir parçasını elden çıkması gibi olaylar da türkülerin doğuş şartlarını hazırlayan sebeplerin başında gelir.

İşte çeşitli konularda söylenen türküler, yaşayan tarih olurlar. Yitirilenlerin ardından yakılan ağıt, zaferlerin ardından söylenince en kahraman marş olur. Anlayacağınız her türkünün okunmaya değer bir hikâyesi, her hikâyenin ise bir tarihi vardır.

Bir türküde; Rus işgalinden sonra her yerin harabeye döndüğü şehirde yaşayan olup olmadığını sorar bir baba. Oğul rivayete göre önden gider, şehirde hâlâ yaşayan var mı diye bakar. Sonra uzaktan babasına seslenir: “Baba! Beş minareden başka bir şey kalmamış.” Bunu duyan baba yere çöker ve ağıt yakmaya başlar.

*“Bitlis’te beş minare, beri gel oğlan beri gel
Yüreğim dolu yâre, beri gel oğlan beri gel.”*

“Havada bulut yok bu ne dumandır, mahlede ölüm yok bu ne figandır” ise Yemen’e gidenlerin ardından çaresiz bir neden arayışının türküsüdür. Çünkü giden dönmemektedir, acep ne iştir?

Bir başka türkü ise, bir ananın balasına, yavrusuna ağıtıdır. Anasına demet demet kırmızı güller deren, “Şol Revan’da” kalan Memet’in hikâyesi. Revan, bugünkü adıyla Erivan, yani günümüzde Ermenistan’ın başkenti. Türküye konu olan olayın geçtiği zaman ise büyük olasılıkla XVII. yy sonrası...

Neden dersiniz, o zamanlar Revan Osmanlı’nın önemli ticaret merkezidir. Kervanlar gidip kervanlar gelir Revan’dan. Memet de gidip gelen kervancılardan birisi... Anasının da tek balası... Anayla oğul arasında bir simge gibi kırmızı gül demeti. Onlara baktıkça oğlunu görür gibi olur anası. Hele Memet kervandaysa, gözü gönlü kırmızı gülün kurumuş demetinde. Kervanın dönüşünü dört gözle bekler ana. Dönüş bayram gibi... Sarılıp ağlayanlar, sevinç gözyaşı dökenler... Savaş dönüşü değil ama hastalığı var sağlığı var. Bir de veba hastalığı kırıp geçiriyor ortalığı. Mehmet’i de Revan’da yakalıyor veba. Bir çalının dibine gömüyorlar Memet’i. İlk rastladığına soruyor anası “Oğlum, Memet’im nerede” Cevap vermek çok güç. “İlkin bir kusma başladı, sonra da bir ateş, en son sayıklama. Yedi gün dayandı Memet, sonra...” Sonrası işte o türkü ;

“Kırmızı gül demet demet

Sevda değil bir alamet

Gitti gelmez ol muhannet

Şol Revanda balam kaldı, yavrum kaldı, balam nenni.”

Bir de aynı kaderi paylaşanların türküsü var. Tarih 1953...

3 Nisan’ı 4 Nisan’a bağlayan gece, Dumlupınar denizaltısı Ege’de katıldığı NATO tatbikatından geri dönüş yolunda Çanakkale Boğazı’ndan içeri giriyordu. Dumlupınar; iki gün sualtında kalmış, üstün başarı gösteren gemi personeli yerli yabancı tüm komutanların takdirini kazanmıştı. Yorgun, ama bir o kadar da gururlu 86 denizci, kendilerine yeni bir görev verilinceye kadar sevgilileri olan denizden ve gemilerden ayrılıp, eşlerine, ailelerine kavuşmanın heyecanı içindeydiler.

Ne var ki, saatler 02.15’i gösterdiği sırada Çanakkale Boğazı’ndaki Nara Burnu dönülürken, Türk denizcilik tarihinin en acı kazası yaşandı. Dumlupınar, İsveç bandıralı yük gemisi Naboland ile boğazın orta yerinde çarpıştı. Dumlupınar’ın parçalanmış baş bodoslamasından hücum eden karanlık sular, baş üstü dikilen koca denizaltıyı 81 denizci ile birlikte birkaç dakika içinde yutuverdi. Zıpkin yemiş bir balina gibi acı dolu sesler çıkaran Dumlupınar son dalışını yaparken, çarpışma sırasında nöbet tuttıkları köprü üstünden denize düşen 5 gemici hayatta kalmayı başardı. Türkiye, denizaltında tevekkülle ölüme yapılan hüznü türküyü dinledi.

Gemide kalan 81 kişilik mürettebattan sağ kalan 22 kişi, geminin arka bölümündeki torpido dairesine sığındı. Mahsur kalanların su yüzüne fırlattıkları telefon şamandırasıyla gemi ile irtibat sağlandı. Sağ kalan 22 kişiyi kurtarmak için herkes seferber oldu. Bu arada oksijeni idareli kullanmaları için, gereksiz yere konuşmamaları, şarkı türkü söylememeleri ve sigara içmemeleri konusunda uyarılar yapıldı. Ancak saatler süren kurtarma çalışmalarının sonunda, umutların tükendiği anda karanlıkta bekleyen 22 kişiye, her şey yine aynı sözcüklerle anlatıldı; konuşabilirler, türkü söyleyebilirler ve hatta sigara bile içebilirler. Şamandıradaki telefon hattının öbür ucundan herkes onların son türküsünü dinledi.

“ Ah bir ataş ver cigaramı yakayım
Sen sallan gel ben boyuna bakayım
Uzun olur gemilerin direği
Ah çatal olur efelerin yüreği
Vur ataşı gavur sinem ko yansın
Arkadaşlar uykulardan uyansın...”

Ve belki de tarihimizde kaybettiklerimize yakılan en bilindik türkümüz; “Çanakkale Türküsü”.

1903 doğumlu Çanakkale Sultanisi 1. sınıf öğrencisi Seyfullah, yazdığı mektubun bir bölümünde şöyle der: “ **Birkaç günden beri Çanakkale sokaklarından askerler geçiyor. ‘Çanakkale içinde aynalı çarşı, anne ben gidiyorum düşmana karşı’ şarkısını söylüyorlar. At üstünde zabıtlar, top arabalar, mekkâre ve deve kervanları sokağımızı doldurdu. Harp olacakmış.**”

Harp oluyor. Hem de ne harp. Savaş öncesi türkü söyleyenlerin dizelerine yenileri ekleniyor bu kez. Düşmana karşı gidenlerin ardından “Çanakkale içinde sıra söğütler, altında yatıyor aslan yigitler” deniyor.

Şimdi bu yazıyı okuduktan sonra bir türkü açın kendiniz için, alıp götürsün sizi kendi iklimine, alıp götürsün tüm yüklerinizi, hikâyesi ve tarihi ile...

Yeni sayıda görüşene dek hoşçakalın...

SOKRATES’İN ÖLÜMÜ

Ahlak felsefesinin ilk ve gerçek kurucusu sayılan Sokrates, yaklaşık 2500 yıl kadar önce insanı insan yapan özelliğin düşünmek olduğunu ve ünlü diyaloglarıyla da düşünme eylemine bir sınır konulmayacağını, konulmaması gerektiğini söylediği için ölüme mahkum edilmiştir. Kendisinden önce ateş, hava, su ve toprakta tılsımlar arayanlar olmuş ancak onun ölümünden sonra, düşüncenin odak noktası olarak ‘insan’ kabul edilmiştir. Hiçbir yazılı eseri bulunmayan Sokrates’in yargılanması ve müdafaası hakkındaki bilgileri Ksenophon ve Platon’un eserlerinden öğrenmekteyiz. Platon’un onun ölümünden yıllar sonra yazdığı Sokrates’in Müdafaası adlı eserinde, önce aleyhine yapılan suçlamanın içeriğini ve kendisini suçlayanların kimler olduğunu anlatmasıyla başlar. Sokrates kendisini suçlayanların iki çeşit olduğunu söyler: Birinci grup onun yer altında ve gökyüzünde olup biten herşeye karışmakla, yanlışları doğru gibi gösterip para karşılığında ders vermekle suçlar. Sokrates bu iftiraları teker teker ele alarak çürütür ve kendisini mahkemeye getiren Melotos’u sorguya çekerek bunların saçmalık olduğunu söyler. Onun bu savunmalarına rağmen yargıçlar M.Ö. 15 Şubat 399’da 200’e karşılık 201 oyla idamını kesinleştirmişlerdir.

Platon’un Phaidon adlı eserinde gericilik kurbanı olan Sokrates’in son günleri şöyle anlatılmaktadır. “İdam, Delos’a elçilerin gönderilmesiyle otuz gün geri bırakılmıştı. Sokrates bu müddet içerisinde arkadaşlarıyla eskisi gibi görüşüyor tartışmalar yapıyordu. Dostları kaçması için tüm tedbirleri almışlardı; fakat o devletin kanunlarına uymak gerektiğini ileri sürerek bu teklifi reddetti... Son gün akşamına kadar hayatı, sakin bir fikir havası içinde geçti. Vakti geldiğinde Kriton yanında bulunan kölesine işaret etti. Köle dışarı çıktı ve birazdan zehri verecek olanla içeri girdi. Zehri veren ne yapması gerektiğini söyledi. Kadehi eline alır almaz irkilmeden, tiksinden son damlasına kadar içti. Bacakları ağırlaşınca kadar dolaştı, sonra adamın dediği gibi arkası üzerine uzanıp yattı. Zehri veren adam eliyle ayaklarını ve bacaklarını birkaç defa yokladı. Vücudu soğumuş ve katılaşmıştı. Sokrates hissetmiyordu. Karından aşağısı çoktan soğumuştur ki Sokrates örttüğü yüzünü açtı ve son sözlerini söyledi: “Kriton, Askulepios’a bir horoz borçluyum, borcumu ödemeyi unutmazsın değil mi?” dedi. Kriton: “Peki öderim, başka bir diyeceğin yok mu” dedi; fakat yanıt gelmedi. Biraz sonra kıpırdanma ve silkinme oldu... Kriton ağzını ve gözlerini kapadı...”

Sokrates devlet tanrılarına sadakatsizlik ve gençleri yanlış yollara sürüklemek suçu ile idama mahkum edilmişti. Atina’yı terk edip, fikirlerinden vazgeçmesi şartıyla idamından da vazgeçileceği bildirilmiştir ama o fikirlerini sonuna kadar savunmuştur. Sokrates kendine yakışan ölümün idam olmadığını düşünmüş olmalı ki intihar edip, bu güne kadar gelen düşüncelerinin belki de imzasını atmıştır. O İdamı kabul etmeyip baldıran zehrini içmeyi tercih etmiştir. Geride yazılı bir eser bırakmamış olsa da Platon gibi bir öğrenci bırakmıştır.

Gökçe URGANCI

SEVİL'EN KÖŞE Sevil ARAZ

GÖRENLERİN SÖYLEDİĞİ, BİLENLERİN ANLATTIĞI YOLCULUK

Yaşar... Her insan öyle ya da böyle yaşar.
Kimi sevgi için, kimi inanç için, kimi kendi için, kimi hırsı için...
Aslında herkes yaşamak için yaşar. Farklıdır kademeleri yaşamının.
Kimi ineğe tapar, kimi put kırar, kiminin külleri savrulur, kimi kefene sarılır...
Sonuçta aynı sonu herkes farklı paylaşır.

Kim der ki, bu insanların hepsi bir arada yaşar? Kim inanır, aynı şehirde ekmeğini kazanmak için koşturduklarına? Ya da bir olay karşısında tek yürek olduklarına?

Şehirler inanmakla kalmaz, tanıklık eder tüm bu yaşananlara. Bir beden birken iki olur ya, şehirler birken milyondur aslında. Bu nedenle her insanın göbek bağıyla bağlı olduğu bir şehri vardır.

Orhan Veli bu bağı "İstanbul'u dinliyorum gözlerim kapalı" diyerek dile getirir. Bir gezgin içinse şehirlerin anlamı pekâlâ farklıdır. Goethe'nin de dediği gibi "gezgin bir yere varmak için değil, görmek için seyahat eder." Anlatıldığına göre, 1630 yılında gördüğü bir rüyada; Hz. Muhammed'in elini öperken heyecanlanarak "Şefa'at ya Resulullah" diyeceğine "Seyahat ya Resulullah" diyen Evliya Çelebi'ye Peygamber Efendimiz tarafından seyahat müjdelenmiş ve bu rüya üzerine elli yıl sürecek seyahatlerine başlamıştır.

Hep seyahatler müjdelenir mi hayatta? Hiç akılda yokken çıkılmaz mı bir yola? Bildik yüzler ararken, bilinmedik sokaklarda kaybolmaz mı sanki insan? Bildiği bir izi sürmeye çalışırken, bilmediklerini keşfedemez mi?

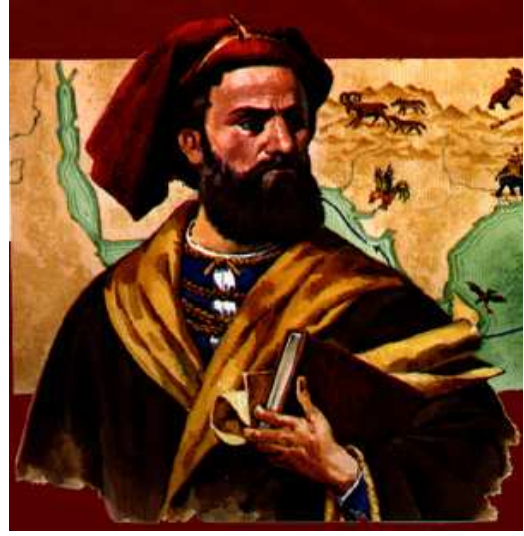
Seyrani "Yolcular yanılır, yollar yanılmaz." derken ne kadar haklıdır? Dünyada bildiğimizi sandığımız her şey biz değiştiğimizde bilinmeyene gitmeyecek mi? Bir elma kurdunun yer edinme arzusu seyahatten sayılmaz mı? Ya da bir çocuğun etrafını tanımak uğruna evi talan etmesi nedir? Seyahat etmek yola çıkmak olarak mı yorulmalı? Bir hat ustasının bir harf için çıktığı uzun yolculuğa ne demeli?

Mevlana aşk der bu yolculuğa. Ve devamını getirir.

"Aşk da tıpkı elif gibidir. İsminde gizlidir ama okunmaz. O olmadan da besmele sese gelmez. O her şeyin içindedir ama hiçbir şey de görünmez."

İşte her seyahat önce niyetle başlar. Niyet kalbe nakşedildiyse eğer akıl kalbe amadedir. Cenap Şahabettin "Kalp söze başlayınca, akıl sağır olur" der. Aklı sağır olanlar, yazar her zaman bir hikâye. Masalların "bir varmış, bir yokmuş" diye başlaması bundandır. O zaman bir varmış bir yokmuş diye başlayalım. Çünkü akli sağır olanlardan biri konuğumuz bu yazıda:

Marco Polo.

Marco Polo, küçüklüğünde çok yaramaz, ele avuca sığmaz bir çocuktur. Yengesi onu okula göndermiş, fakat okul Marco'ya çok sıkıcı gelmişti. Bu canı sıkılan haşarı çocuk, okulu bir türlü sevmemişti. Okul, ona durgun bir deniz gibi geliyordu. Onun hayallerinde dalgalı denizler, yüzen gemiler ve bu gemilerin geldiği uzak şehirler vardı. Bu nedenle sık sık okuldan kaçıp rıhtıma iner, doğu ülkelerinden Venedik'e gelen gemilerin neler getirdiğini merakla seyrederdi. Getirilen mallara kafasında bir fiyat belirler ve doğru tahmin edip edemediğini gözlemleriyle kontrol ederdi. Böylece kısa sürede her malın nereden geldiğini, kaçta satılıp alındığını öğrenmişti. Ama bunları öğrenmek ona yetmiyordu. O, uzak şehirleri de görmek istiyordu.

Onun hayallerini babası ve amcası gerçekleştirecekti. Venedik'in Polo ailesinden bu iki kardeş yeni bir seyahat macerasına atılmış, Kubilay Han'ın himmetiyle belki bütün insanlığın en büyük coğrafya keşiflerini yapmaya niyetlenmiştiler. Şimdi onların yeni seyahatine, yalvaran gözlerle bakan, hayallerini gerçekleştirmek isteyen Marco Polo'da katılmıştı. Marco, dinleyenleri deliye çeviren doğunun zenginliklerine kavuşacağı için bir hayli heyecanlıydı. Artık rüyalarında bile bu şehirlere dair anlatılan zenginlikleri görüyordu.

Polo'ların bindiği kadirge ise, iki yüz kürekle çekilen ve üç büyük yelkeni olan bir Venedik gemisiydi. Marco, gemide de rahat durmuyor, gemicilerle ahbaplık edip, kürek çekenleri seyre doyamıyordu. Gemileri Filistin'in Akka Limanına ulaştınca, Pololar burada eşyalarını indirdiler, sonra Kudüs'e kadar gidip Hz. İsa'nın kabrinde yanan kandilden biraz yağ alarak tekrar Akka'ya döndüler. Tam da bu sırada Akka Kardinal'inin Papa seçildiğini haber alınca kendisini ziyaret ettiler.

Papa, Kubilay Kağan'a bir mektup ve iki papaz gönderdi. Artık Pololar için Çin'e gitmek üzere yola çıkmaktan başka bir iş kalmamıştı. Bu yol ise kolay bir yol değildi. O çağlarda karalarda eşkıya, denizlerde korsanlar yüzünden gönül rahatlığıyla yolculuk etmek mümkün değildi. Zaten Marco'da yolun düz olacağını hesaba bile katmamıştı. O, tekdüzelikten bıktığı için başlamıştı bu seyahate.

Seyahatleri boyunca Türk saraylarında misafir edildikleri için Türk adetlerine, yiyecek ve içeceklerine alışmışlardı. Marco, kırmızı içmeye bile başlamış; bu içeceği çok sevmişti. Ama Marco'ya yediğin içtiğin senin olsun, sen gördüğünü anlat diyenleriniz varsa eğer, Orta Asya çöllerine gideceğiz demektir.

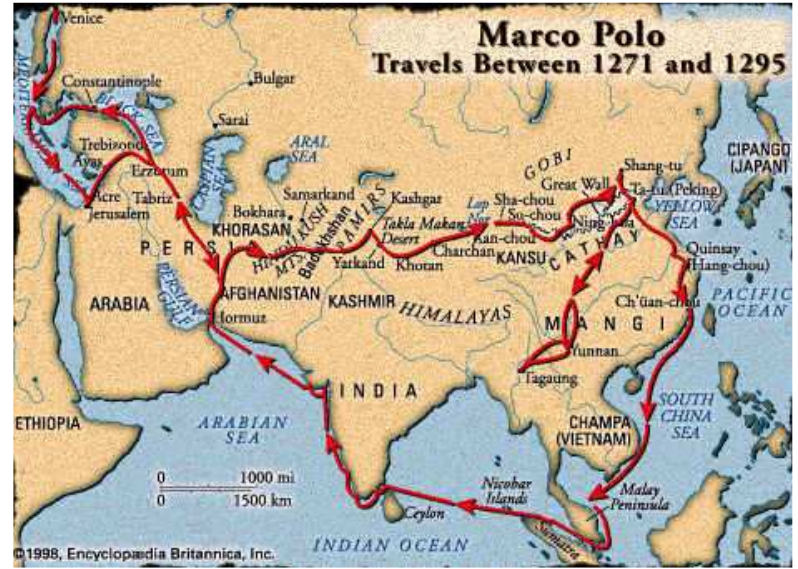
Marco, Orta Asya çöllerinden ve bereketli bölgelerden geçerken bazen atlarla, bazen develerle, bazen de tekerlekleri gıcırtilı Moğol arabalarıyla yol almıştı. Her gittikleri şehirde ellerindeki malları satıyor, oradan başka şeyler alıyor, onları da daha sonra gittikleri yerlerde satarak kazançlarını arttırıyorlardı. Pololar dört senelik zahmetli yolculuktan sonra Çin Seddi'ni görebildiler. Artık yolculuklarının sonuna gelmiş olsalar da hayatlarında yeni bir başlangıç olacaktı. Saraya vardıklarında ise, saray âdetince diz çöküp yüzlerini yere sürdüler. Kubilay kalkmalarını emredince hürmetlerini göstermeye çalıştılar aceleyle.

Kubilay, Polo kardeşlerin tekrar Çin'e dönmelerinden memnun olsa da, yeni kişiyi merakla süzmekten de kendini alamıyordu. Polo Kardeşler, Papa'nın mektubunu ve kandilden aldıkları zeytinyağı bulunan vazoyu, Kağana sunarak onu bir kez daha sevindirdiler. O, her ne kadar

Budist olsa da, dört büyük dini tanır, hürmet gösterirdi. Kubilay bu merasimden sonra tahminen 84 yaşında olmasına rağmen büyük bir heyecanla seyahate dair sorular sormaya başladı. Polo kardeşler görüp duyduklarını anlatmaya başladılarsa da dört yıl gibi uzun bir zamandan sonra her şeyi tam olarak hatırlayamıyorlardı. İşte şimdi Marco gördüklerini anlatma fırsatını yakalamıştı.

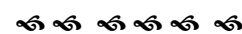
Kubilay Han, kendisiyle arkadaş gibi rahat konuşan bu genç delikanlıyı alıp, sarayındaki bilginler tarafından çizilmiş olan bir dünya haritası üzerinde, geçtikleri yolları kendisi için çizmesini istedi.

Marco sadece yolları çizmiyordu sanki. Yakan rüzgârları, sıcak havayı, içtiği kırmızının tadını, soğuktan titrediği geceleri de çiziyordu. Çiz diyordu Kubilay; çiziyordu Marco, kimi zaman çaresizliği, kimi zaman alın terini, kim zaman da doğacak yeni günleri çiziyordu. Marco haritaya yolları çizdikçe, ipekli Çin elbiseleri giyiverdi. Bir de baktı ki Marco, Kağan'ın sarayında en sevilen, en sayılan şahsiyetlerden biri oluvermiş. O, ufka ulaşmak isterken Kubilay'ın başşehriyle baş başa kaldı. Artık göreceğim bir şey kalmadı diyerek her gün enteresan şeyler keşfetti. Aylar geçti, yıllar geçti Marco, Kubilay'ın gözünde devleşti. Saray da ise kendisine "Sinyor Marco Hazretleri" dediler.

Çin'in büyük bölümünü, Filipinleri, Hindistan kıyılarını ve Basra Körfezini dolaştı. Sonunda Venedik'e döndü. Kaderin bir cilvesi midir bilinmez, Cenova ile Venedik arasındaki deniz savaşında tutsak düşerek Cenova'da zindana atıldı. Marco zindanda hikâye içinde hikâye yaşadı. Seyahat ettiği yerleri gönül süzgecinden geçirdi. Kubilay'ın ona çiz dediği gibi zindan arkadaşı Pisan Rustichello'ya sadece yaz dedi. Rustichello'nun daha çok okunması için Fransızca yazdığı kitap (Marco Polo'nun Kitabı ya da İl Milione) betimlediği ülkeler, gelenek, görenekler, Ön Asya, Orta Asya, Uzakdoğu, Filipinler ve Hint Okyanusu hakkında verdiği bilgilerle büyük ilgi uyandırdı. Kitap Latincenin yanı sıra birçok dile çevrildi.

Marco böylece sınırları aştı, ufuklara ulaştı. Bilmediği, görmediği her gönüle küçük de olsa bir nişan attı. Çizdiğiniz ufka ulaşmanız dileğiyle hoşçakalın...

TECRÜBEYLE MÜLAKAT Cansu ÇİFTÇİ - Duygu ALTINOK

Bu sayıda konuğumuz, Tarih Eğitimi Ana Bilim Dalının saygıdeğer öğretim üyesi Doç.Dr. Mehmet Ali ÇAKMAK. Hocamızla “Kariyeri ve öğretmen adaylarına önerileri” üzerine konuştuk. Röportajı zevkle okuyacağınızı umuyor, sorularımıza hocamızın verdiği cevaplarla sizi baş başa bırakıyoruz.

1) Mesleğinizi seçme süreciniz hakkında bize bilgi verebilir misiniz?

Mesleğimi seçme konusunda çok istikrarlı bir yol takip ettiğimi söylemem mümkün değil. Eğitim Fakültesi öncesindeki öğrenim hayatım, çok bilinçli ve sistematik bir yol izlemediğim göstergesidir. Ortaokul eğitimimi İmam-hatip lisesinde, lise eğitimimi ticaret lisesinde, üniversite eğitimimi de eğitim fakültesinde tamamladım. Bu süreç aslında mesleğime yönelişimin çok da bilinçli olmadığını gösteriyor. Eğitim fakültesinde eğitimime başladıktan sonra şartların beni isabetli bir noktaya getirdiğini düşündüm. Öğretmenlik mesleğine olan ilgim arttı ve her ne kadar bu aşamaya çok da bilinçli olarak gelmesem de doğru yolda olduğumu anladım. 1986 yılında eğitim fakültesini bitirip öğretmen olarak göreve başladığımda, seçimimin tamamen doğru olduğunu gördüm. 25 yıldır bilginin öğrencilerimin yüzlerini aydınlattığını görerek ve birilerine bir şeyler öğretmenin hazzını yaşayarak mesleğimi devam ettiriyorum.

2)Tarih öğretiminde “yöntem ve materyal kullanımı” hakkında tarih öğretmen adaylarına yönelik bir değerlendirme yapabilir misiniz?

Yöntem ve teknikler konusu özellikle eğitimciler tarafından araştırılan, uygulanan bir çalışma alanıdır. Son yıllarda ülkemizde de alan eğitimiyle ilgili ciddi çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bizde de bu alanda başta Gazi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mustafa Safran hocamız olmak üzere, ciddi çalışmalar yapan arkadaşlarımız mevcuttur. Bu arkadaşlarımızın yapmış olduğu çalışmalar sayesinde, aslında eğitim-öğretim faaliyetleri içerisinde derslerde yer yer uyguladığımız ancak farkında olmadığımız yöntemlerin adlarını öğrenmiş olduk. Derslerimde, anlatım yöntemi başta olmak üzere, farklı yöntemleri kullanmaya dönük bir planlamayla ilerliyorum.

“Tarih”e bir bilgi alanı olarak bakıldığında farklı bakış açılarının olduğu ve olayları değerlendirmek için bu farklılıkların hepsinin göz önünde bulundurulmasının gerekliliğine deyinmek gerekiyor. Bu nedenle derslerimizde çok perspektifli bir bakış açısı ile konulara eğiliyoruz ve öğrencilerimizin eleştirel bir bakış açısına sahip olmalarını sağlamaya çalışıyoruz. Örneğin; Osmanlı Tarihinde “Vaka-i Hayriye” olarak adlandırılan “Yeniçeri ocağının kaldırılması” konusu derste verilirken olaya sadece olumlu sonucundan bakmak doğru olmayacaktır. Çünkü olayın başka sonuçları da bulunmaktadır. Yeniçeri ocağı, II.Mahmud tarafından tasfiye edildikten bir yıl sonra, Ruslar Osmanlı Devleti’ne savaş ilan etmiş ve devletin ordusu mevcut olmadığı halde Ruslar ile mücadele etmek durumunda kalmış ve sonuç yenilgi olmuştur. Bu konuya yaklaşırken olayın farklı sonuçlarını görerek değerlendirme yapmak, yapılan değerlendirmenin sağlıklı olması açısından oldukça önemlidir. Bizler eskiden, eğitimdeki önemini tam olarak anlamadan ve adını bilmeden bu tarz bakış açılarından yararlanarak derslerimizi yapıyorduk. Biz deneme yanılma yoluyla öğretim yolumuzu buluyorduk, öğrencilerimiz ise öğretim literatürüne ve bilgisine sahip olarak, bilinçli bir şekilde meslek için yetiştiriyorlar.

Öğretmenlik mesleğinde uygulama boyutu oldukça önemlidir. Biz verdiğimiz eğitim ile hem tarih konularının bilgisini hem de öğretim sırasında uygulayacakları öğretim strateji ve yöntemlerini onlara sunmaya çalışıyoruz. Benim temennim, mezun ettiğimiz

bütün öğrencilerimizin bir an önce meslek sahibi olarak öğretmenlik hayatlarında, üniversite sıralarında öğrendiklerini uygulama fırsatları bulmaları ve kendilerini daha da geliştirerek öğretmenlik hazzının doyumuna ulaşmalarıdır.

Eğitim-öğretimde bir diğer boyut materyal kullanımıdır. Son yıllarda teknolojinin gelişmesiyle birlikte, eğitim teknolojilerinin tarih eğitiminde kullanılması uygulamaları öğretimi daha da kolaylaştırmıştır. Bu yüzden öğretmen adayı olan bütün öğrencilerimizin, teknolojiyle sıkı bir ilişki içerisinde olmaları gerekmektedir. Sınıfta işlenen konuların ana hatlarının öne çıkılarak farklı materyaller ve teknolojik araçlar yoluyla işlenmesi, bilgisayar marifetiyle öne çıkarılacak kavramların sistematik bir şekilde öğrencilere aktarılması mutlaka ilginin ve başarının artmasında, öğrenmenin de kalıcı hale gelmesinde faydalı olacaktır.

3)Son olarak akademik kariyer düşünen öğrencilerinize tavsiyeleriniz nelerdir?

Akademik kariyer düşünen öğrencilerimize tavsiye olarak öncelikle, alanlarıyla ilgili çalışmalarını yapabildikleri kadar ileri boyuta taşımalarını söyleyebilirim. Birinci adım olarak, emsallerinden farklı olduklarını bilgi ve birikimleriyle hissettirmeliler. İkinci adım olarak akademik çalışma yapmanın bir başka şartı olan ve günümüzde bu alanda önemli kriterlerden biri haline gelen ALES’ten hatırı sayılır bir puan almaktır. Üçüncü adım olarak, yabancı dillerinin olması gerekmektedir.

Bir akademik kariyer planını hayata geçirmek için 2. ve 3.sınıftan itibaren çalışmaya başlanması gerekiyor. Bu yolda, özveri ve merak birleşimi de çok önemli oluyor. Örnek verecek olursak, okuma ve araştırmadan yana isteksiz olan, işin iş yerinde biteceğini düşünenlere, akademik kariyerin sadece işte değil eve de taşacağını, kişiyi daha çok evde uğraştıracağını öğrencilerime şimdiden hatırlatmak isterim. Bu sebeplerden ötürü okumayı, çalışmayı ve araştırmayı sevmeyenlere tavsiyem sadece iş bulabilmek için akademik kariyer yapmayı düşünmemeleri yönünde olacaktır. Çünkü, bu şekilde başarılı olmaları mümkün değildir. Bu yönde çalışmak isteyen öğrencilerimiz okumaktan, araştırma yapmaktan zevk almalıdırlar. Çalışmalarını coşkuyla, heyecanla bitmeyen tükenmeyen enerji ile yapmalıdırlar. Akademik çalışma yapmak ve bunu meslek edinmek isteyen arkadaşlarımız şunları bilmeliler ki; işleri iş yerinde bitmeyecektir, çalışmak ve sürekli araştırmak kendileri için bir hayat tarzı haline gelecektir. Aile mefhumu bu dönemde farklı bir seyir takip edecektir. Özel hayatlarına pek fazla vakit ayıramayacaklardır. Aslına bakarsanız belki de hayatınız çok farklı bir yola girecektir demek doğru olabilir. Hayatınızdaki önceliklerinizin ne olduğunu belirleyerek; istek, merak ve bilginizi de iyi analiz ederek akademik bir kariyer planı yapmanız gelecekte mutlu olmanız ve keşke dememeniz için çok önemli olacaktır.

Bütün öğrencilerimize; severek, isteyerek ve başarı ile hayatlarını sürdürebilecekleri sektörlerde çalışmalarını temennisinde bulunuyorum.

TARİHTEN HİKÂYELER

Eda ALAGÖZ- Ahmet YİĞİT

EFSA NELERLE KRAL MİDAS

M.Ö.738-696 yılları arasında Gordion'da yaşayan Midas, adı efsanelere konu olan Phrygia (Frigya) kralıdır. Krallığı sırasında ülkesine barışçı bir dönem yaşatmış tarihsel öneminden çok, efsanelere konu olmasıyla dünya edebiyatında yerini almıştır.

Gazetemizin bu sayısında hep birlikte Kral Midas'ın efsanelerine bir göz atalım istedik. Umarız ilgi ve beğeniyle okursunuz.

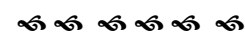
İlk efsanemiz Midas'ın kral oluşuyla ilgili olup bölgeye özgü nitelikte ana tanrıça Kybele kültü ile ilgilidir. Aria'nın anlattığı söylenceye göre, Phrygialı bir köylü olan Gordios bir gün tarlada öküzleri ile çift sürerken öküzlerin boyunduruğu üzerine bir kartal konar. Bu olay Gordios'un dikkatini çeker ve Telmesos kentine gidip kahinlere danışmak ister. Yolda güzel bir kız ile tanışır ve bu olayı kızı anlatır. Kız onun ileride kral olacağını ancak Zeus Tapınağına giderek kurban kesmesini söyler. Gordios bu kız ile evlenir ve bu evlilikten Midas dünyaya gelir. Midas delikanlılık çağına girdiği zaman Phrygia'da bir kargaşa çıkar. Kahinin birisi Phrygialılara "halk toplantısına araba ile gelen ilk kişinin kral olacağını" söyler. Bu sırada Midas babasının arabasıyla, yapılmakta olan halk toplantısına gelir ve şehir halkı tarafından kral ilan edilir. Böylece Kral Midas ülkedeki karışıklıklara son vermiştir.

Ovidius'un Metamorphes "Değişmeler"de anlattığı başka bir söylence ise şöyledir; sarhoş bir satyros olan Silenos bir gün Phrygia ve Lidya koruluklarında dolaşırken uyuyakalır. Köylüler onu bulur ve koynunda taşıdığı çiçek çelenkleriyle bağlayarak Kral Midas'a götürürler. Kral Midas, Silenos'u

çok iyi bir şekilde karşılar ve konuk eder. Daha sonra da bu yaşlı yoldaşını Şarap Tanrısı olan Dionysos'a götürür. Dionysos, bu duruma çok sevinir ve Kral Midas'a ne dilerse dileğini yerine getireceğini söyler. Bunun üzerine Midas'da dokunduğu her şeyin altın olmasını ister. Kral Midas'ın bu dileği kabul edilir. Dönüş yolunda kopardığı dal yerden aldığı çakıl taşı altın olur ve bu duruma çok sevinir. Fakat bir süre sonra yemek yemek için eline aldığı şeylerin de altına dönüşmesi sonucu yiyemez ve içemez hale gelir. Sonunda Dionysos'a yalvararak eski haline dönmek ister. Dionysos, Kral Midas'ı bağışlar ve ona Paktolos Çayı'nın kaynağında yıkanmasını söyler. Midas söyleneni yapar ve arınır. O zamandan beri de Paktolos Çayı bu altın zerreciklerini sürüklemektedir.

Midas'ı ünlü kılan en tanınmış söylence ise kulaklarıyla ilgili olanıdır. Yunan Tanrısı Apellon ve Kır Tanrısı Pan arasında yapılacak bir çalgı çalma yarışmasında Kral Midas'da yargıçlardan biri olarak seçilmiştir. Kır Tanrısı kavalıyla hoş sesler çıkarıyordu ama Apellon'un gümüşten liri bütün çalgılardan üstündü. Yargıçlardan ikisi yengi çelengini Apellon'a verdi. Ama Kral Midas oyunu yarışma sonunda Pan'a yönelik kullanınca Tanrı Apellon buna çok kızdı ve "güzel müziği ayırt edemeyen kulak insan kulağı olamaz, sana eşek kulağı yakışır" diyerek Midas'ın kulağını eşek kulağına dönüştürmüştür. Kral Midas kulaklarını koca bir külâh içinde gizlemeye çalışır. Fakat Midas'ın berberi onun kulaklarını görmüş ve böylelikle kralın sırrını öğrenmiş oldu. Ancak sır bu insan ağzına sığar mı? Nitekim Midas'ın berberi sancılar geçirir ve dayanılmaz ızdıraplar çeker fakat gördüklerini kimseye söyleyemez. Sonunda dayanamayarak sırrını bir kuyuya söylemeye karar verir. Kuyuya eğilir ve "Midas'ın kulakları eşek kulakları" diye bağırır. Ses kuyudaki su sazlarına, sazların da rüzgarda salınmasıyla bütün etrafa yayılır. Böylece bütün ülke Kral Midas'ın sırrını kısa sürede öğrenir. Daha sonra halk Midas hakkında gölge oyunları oynamaya başlar. Midas artık olanlardan bıkmıştır. Sonunda kulaklarını kestirir, fakat kesilen kulakların sarmaşık gibi tekrar uzadığını görür. Artık herkesin alay konusu olmuştur. Kral Midas tanrıya yalvarmaya başlar "Tanrım benim bu kulaklarımı düzelt ve bütün servetimi elimden al" der. Tanrı onu bağışlar ve eski haline döndürür. Fakat kimse görmeden canını da alarak mezarına gömer.

Belki yalan belki doğru fakat söylentilerde bir doğruluk payının olduğunu da dikkate almak gerekmez mi? Yapılan bilimsel çalışmalarda Midas'ın kulaklarının ana karnında yakalandığı bir hastalıktan dolayı uzun olduğu ortaya çıkmıştır. O dönemin insanları bunu bilimsel olarak açıklayamadıkları için olağanüstü efsanelerle açıklamışlardır. Olayları bu çerçevede düşündüğümüzde 'Bin Tanrı İli' olarak bilinen Anadolu'da sözlü geleneğin ne derece etkili olduğunu ve insanlar için olayların ne derece merak uyandırdığına şahit olmaktayız. Bu şekilde olaylardan, döneme ait medeniyetler hakkında da önemli bilgiler elde etmekteyiz. Uygarlıkların beşiği olan Anadolu'nun kültürel zenginliklerinden birisi olan, Kral Midas da o efsanelerdeki yerini hep koruyacaktır.

HABİBE İLE ADIM ADIM
Habibe AVCI

KÖPRÜLÜ KANYON (OLUK KÖPRÜ)

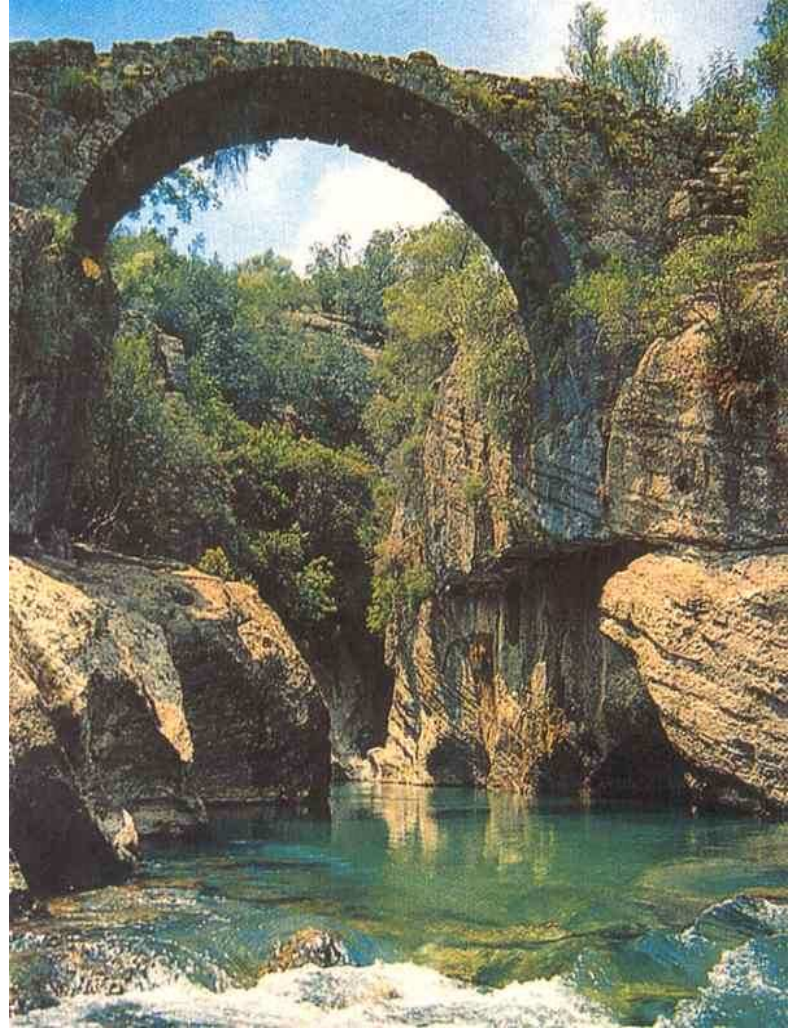
Merhaba sevgili okuyucularımız. Bu yazımda daha önceki sayıda belirttiğim gibi Antalya'nın en güzel ilçelerinden biri olan Manavgat'ın Taşağıl Beldesi'ne bağlı Beşkonak Köyü'nde bulunan "Köprülü Kanyon"u sizlere tanıtmaya çalışacağım. Okurken keyif alacağınızı umuyorum.

Manavgat'ın Taşağıl Beldesi'ne bağlı Beşkonak Köyü'nde bulunan Köprülü Kanyon, Çevre Bakanlığı tarafından Milli Park ilan edilmiştir. Taşağıl'dan gidilirken buraya bağlı mahallerin içinden geçilerek Sağırin Köyü'ne varılır. Burada Köprülü Kanyon (Oluk Köprü)'ün bir kolu olan küçük bir çay sizi karşılar. Onu geçtikten sonra Kepez ve Karabucak Köylerini de geçerek ormanların içinden yol alınır. 2 yıl öncesine kadar yemyeşil olan bu dağlar, 2008 yılında çıkan o büyük yangından sonra eski güzelliğini kaybetti. Büyük yangında ciğerlerimiz olan ormanların yarısından fazlasını kaybettik. Önceleri yemyeşil doğanın içinde seyahat etmenin huzurunu yaşarken, şimdi insanın içine üzüntü salan bir çıplaklık ve acı hissediyoruz.

Bu yolculuğun ardından Beşkonak Köyü'ne varıyoruz. Yerleşimin olduğu ilk zamanlarda buranın beş haneden oluşmasından dolayı köye Beşkonak adı verilmiştir. Günümüzde ise nüfus arttıkça hane sayısı da artmıştır. Beşkonak Köyü, Köprülü Kanyon (Oluk Köprü)'ün suyunun aktığı dar vadinin kenarında kurulmuş küçük bir köydür. Beşkonak Köyü'nden birkaç kilometre ileriye gittiğinizde sizi ırmağın başında yer alan seyir restoranları karşılar. Biraz daha yol aldıktan sonra, meşhur Köprülü Kanyon (Oluk Köprü)'a gelmiş olursunuz. Toroslardan doğan Köprü Irmağı 120 km boyunca vadilerin içinde kıvrılarak akar. Köprüçay üzerindeki bu köprü M.S.II.yüzyılda Romalılar tarafından yapılmış, tek kemerli bir yapıdır. Köprü'nün kemeri düzgün kesme taşlardan diğer kısımları da düzgün olmayan rektogonal taşlardan yapılmıştır. Köprü'nün ayakları iki tarafta da kaya üzerine oturtulmuştur. Köprü, 1996 yılına kadar orijinal haliyle kullanılmıştır. Bu tarihte, Karayolları Bölge Müdürlüğü'nce onararak trafiğe açılmıştır.

Köprülü Kanyon (Oluk Köprü)'nün güneyinde Büğrüm Köprü bulunmaktadır. Bu köprü Selge Antik kenti yönünden gelen köprü olup yine Roma dönemine ait eserlerden biridir. Köprülü Kanyon Bozburun Dağı ve Dipboyraz Dağları arasında akmaktadır. Debisi o kadar fazladır ki, ulaşım yapılmasa da üzerinde rafting yapılmaktadır. Zaten rafting ilimizde ilk olarak Manavgat-Beşkonak'ta başlamıştır. Yaz aylarınca binlerce turist geldiği Köprülü Kanyon (Oluk Köprü) hem üzerindeki köprülerin eşsiz güzelliği hem de tertemiz ve kaynağından akan suyun hızı sayesinde her yıl binlerce turistin akınına uğramaktadır. Büğrüm Köprü'nün olduğu kısımda da suya girme imkanı olduğu için, gelen yerli ve yabancı turistler bu buz gibi suya girerek sıcak hararetinden kurtulmaya çalışırlar. Burada, suyun çıktığı yerde piknik yapma imkânı da oldukça caziptir. Taşağıl Belediyesi

tarafından yaptırılan büyük çardaklar da gelen turistlerin birkaç gün burada konaklamaları için iyi bir seçenektir.

Yemyeşil ormanların içinde gizli kalmış olan Köprülü Kanyon (Oluk Köprü), birkaç kilometre ötesinde bulunan Selge antik kentine de Roma döneminde hayat vermiştir. Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Selge'de de görülmeye değer yerler vardır. Selge Antik Kenti'nin bugün en iyi korunan kalıntısı tiyatrosudur. Tiyatronun yanında da harap bir durumda olan stadyum bulunmaktadır. Şehirdeki su yolları, mabetler ve mezarlar görülebilecek yerler arasında sayılabilir. Ayrıca burada Arthemis ve Zeus Mabetleri'nin de kalıntıları bulunmaktadır.

Köprülü Kanyon, Milli Park olduğu için büyük özenle korunmaktadır. 2008 yılında Antalya yangınından Köprüçay'ın bulunduğu alan da nasibini almıştır. Ancak yangının üstünden birkaç ay geçtikten sonra yapılan ağaçlandırma faaliyetleriyle eski haline dönmesi için gereken çalışmalar yapılmıştır.

Hemen hergün bir yangın haberi ile ormanlarımızın, tarihi eserlerimizin yok olduğunu duyuyoruz. En fazla korumamız gereken bu yapılar ve alanlar yok olurken yanlarında bizi ve tarihimizi de götürüyorlar. Bu konuda hepimizin sorumluluk duyması ve sahiplenme duygusu ile hareket etmesi şarttır. Umarım bundan sonra böyle felaket haberleri ile karşılaşmayız.

Bu sayıda "Köprülü Kanyon"u sizlere tanıtmaya çalıştım. Umarım cennetten bir köşe olan Köprülü Kanyon'u gezip, adrenalin tutkunuzu rafting yapmanın keyfiyle doyursunuz.

Gelecek sayıda görüşmek üzere...

ÇALIŞAN KALEM
Kübra ÇALIŞKAN

VATAN UĞRUNA BIRAKILAN İKİ APOLET

Tek hedefi vatanını düşman işgalinden kurtarıp, ülkesini çağdaş medeniyetler seviyesine yükseltmek olan Mustafa Kemal, şöyle diyor:

“Benim için dünyada en büyük mevki ve mükâfat, milletin bir ferdi olarak yaşamaktır. Eğer Cenab-ı Hak beni bunda muvaffak etmiş ise şükrederim. Bugün olduğu gibi ömrümün nihayetine kadar milletin hizmetinde olmakla iftihar edeceğim...”

Mevkiye ve mükâfaata değer vermeyen Mustafa Kemal, şartların gereğini yerine getirmek ve amaçlarını ulaşabilmek için 8 Temmuz 1919'da Erzurum Kongresi öncesi askerlik görevinden istifa etmiştir. Bir cesaret ve kararlılık gösteren Mustafa Kemal'in, başkoyduğu hedefler uğruna mesleğine veda ediş süreci nasıl olmuştu?

Yıl 1919. Kınından yeni çıkmış bir kılıç gibi keskin ve kararlı, vatani uğruna yollara düşmüş bir adam. Padişahın ona verdiği görevle Anadolu yollarına düşmüş bu adam, henüz bir fikir ve bir karardı. Arkasına milleti de alarak tek vücut olmak için;

Havza, Amasya ve derken 3 Temmuz 1919 akşamı Erzurum ufuklarında belirdi. Bugün dünya onu Mustafa Kemal ATATÜRK olarak tanıyor.

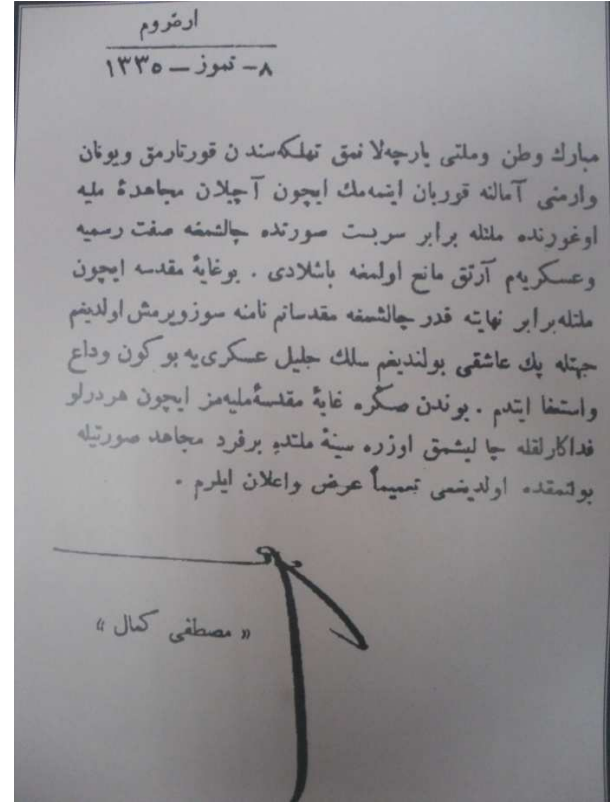
Erzurum'da büyük bir destekle hedefine odaklanan Mustafa Kemal vatansever ve milliyetçi girişimleriyle düşmanın da dikkatini çekmiştir. İngilizler, Mustafa Kemal Paşa'nın çalışmalarıyla ilgili olarak hükümeti uyarmış ve kendisinin görevden alınması için baskı yapmışlardı. Bu baskılar sonunda Dâhiliye Nazırı,

Mustafa Kemal Paşa'nın görevden alındığını duyurmuştu. 8 Temmuz'da Mustafa Kemal zaten askerlik görevinden istifa etmişti.

8 Temmuz 1919 tarihli, Mustafa Kemal'in görevinden istifasını içeren belge şöyledir:

“Mübarek vatan ve milleti parçalanmak tehlikesinden kurtarmak ve Yunan ve Ermeni amaline kurban etmemek için açılan mücadele-i milliye uğruna milletle beraber serbest surette çalışmaya sıfat-ı resmiye ve askeriyem artık mani olmaya başladı. Bu gaye-i mukaddese için milletle beraber nihayete kadar çalışmaya mukaddesatım namına söz vermiş olduğum cihetle pek

aşkı bulunduğum silki celili askeriyeye bugün veda ve istifa ettim. Bundan sonra gaye-i mukaddese-i milliyemiz için her türlü fedakârlıkla çalışmak üzere sine-i millete bir ferd-i mücahit suretiyle bulunmakta olduğumu tamimen arz ve ilan ediyorum.”

8 temmuz tarihli Mustafa kemal in görevinden istifasını içeren belge

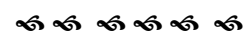
Mustafa Kemal, ilk iş olarak omuzlarını çökerten apoletleri koparır ve “Aranızda bir ferd-i millet gibi çalışacağım” der. Bundan böyle bir vatandaş olarak görev yapacaktır. Büyük bir istiyakla memleketinden ayrı yaşamak uğruna başladığı bu mesleğe böylece veda etmiştir. Ancak maddi imkânları yetersizdi. Öyle ki üniformasından başka giyecek elbisesi yoktu. İstifa ettiği gün giydiği elbiseyi Erzurum Valisi Münir Bey'den, başına taktığı fesi ise Müfit Bey'den almıştı.

Mustafa Kemal'in askerlik görevinden istifası, hükümetle bağlarını koparmaktan başka hiçbir şeyi değiştirmemişti. Zira o gün yanına gelen Kafkas Kolordu Kumandanı Kazım Paşa, karşısında saygıyla selam vermiş ve “Kolordum ve ben Milli mücadelede emrinizdeyiz Paşam” diyerek bağlılığını dile getirmişti.

O günden sonra milletin derdine derman olarak milletin geleceğini hazırlamıştır. Kafasındaki fikirler tehdit olmuş, isyan olmuş, bayrak olmuş ve nihayet bu günlerin dünü olmuş. Kendisini anlamayan hükümete baş kaldıran milletin sesi olmuş.

30 Temmuz 1919'da Harbiye Nazırı, Mustafa Kemal Paşa'nın tutuklanmasına yardımında bulunulmasına dair Erzurum'daki 15. Kolordu Komutanlığına bir emir gönderir. Hatta 11 Mayıs 1920'de idam kararı çıkarılır. Fakat bunların hiçbiri onu durdurmaya yetmez. Çünkü bazen sonunda ölüm bile olsa, insan inandığı şeyi yapmak zorundadır.

Teşekkürler Atam.

İRAN İSLAMİ DEVRİMİ

Bir konuyu anlayabilmek için onu meydana getiren nedenlere yakından bakmak gerekir.

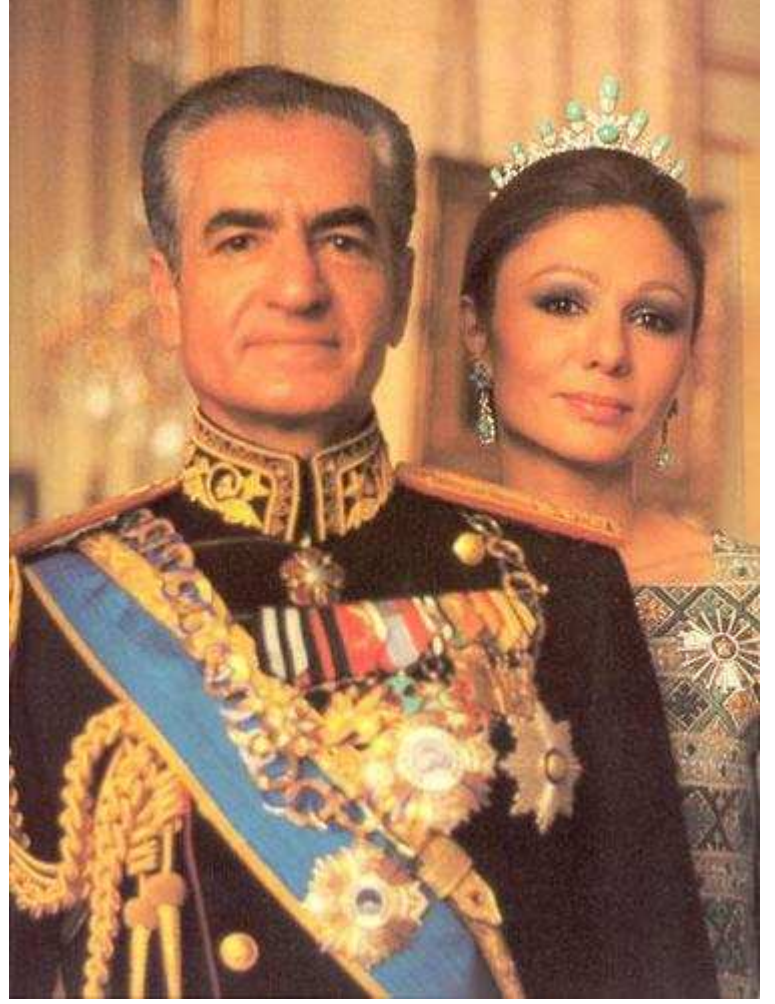
İran için de bu geçerli sanırım... Burada devrime giden yoldaki olaylardan söz ediyorum. Öncelikle, İran tarihine kısaca bir göz atalım. Ne varmış, ne yokmuş; giden neymiş, gelen ne olmuş?

İran Devrimi, kimine göre Fransız Devrimi ve Bolşevik Devrimi'nden sonra tarihte gerçekleşen üçüncü büyük devrimdir ve İslamcılık'ı önemli bir politik ideoloji haline getirmiştir. Kürt, Arap ve Türklerden oluşan bir toplumsal yapıya sahip olması nedeniyle İran'a birden fazla etnik kökene ve dini mezhebe sahip bir ülke diyebiliriz. İran kimliğini ciddi bir dönüşüme uğratan en önemli gelişmelerden birisi, ülkenin 16. yy.ın başlarında Erdebil merkezli Safevi Hanedanı tarafından Şiileştirilmesidir. Bu durum uzun bir dönemden sonra ilk kez İran milli kimliğinin inşa edilmesi anlamına da gelmektedir. Nitekim bu dönemin ardından İran kendisini sürekli olarak dışarıya karşı mezhebi kimliğiyle tanımlamaya başlamış ve İslam öncesi dönemlere ait olan "İran-Turan" karşıtlığı yerini "Şii-Sünni" karşıtlığına terk etmiştir.

İran devriminin oluşumu sürecinde 1973 petrol krizi ve arkasından ortaya çıkan gelişmeler önemli rol oynamıştır. Petrol fiyatlarındaki artışla İran'da hükümetin artan gelirine paralel olarak halkın yaşam standardında da bir iyileşmenin olması bekleniyordu. Gerçekten bu iyileşme kendisini ilk başlarda hissettirmiş ancak kontrolsüz gelişme ve sektörler arasında düzensiz harcama ekonomide büyük bir dengesizliğe yol açmış ve toplumdaki istikrarı olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Ekonomideki dengesizlik nedeniyle hükümet, vaat ettiği yaşam standardını gerçekleştiremediği için ülkede herkes tarafından eleştirilmeye başlanmış, bu da ülke çapında bir hoşnutsuzluğa yol açmıştır. Ekonomik gelişmelere önem verirken dini değerleri ihmal eden Şah'ın amacı İran'ı modern ve laik bir ülke haline getirmektir. Sanat festivalleri, gece kulüpleri, büyük restoranlar, gösterişli oteller Şah'ın İran'da görmek istediği şeylerdi. Ancak Şah'la aynı fikirde olmayanlar çoğunlukta olsa gerekti ki, halk ileride Şah hükümetine karşı ayaklanacaktı.

Kaçar Kralı Ahmed Şah'ı devirerek Kaçarlar yönetimine son veren Rıza Han'ın; Rıza Şah Pevlevi adıyla 25 Nisan 1926 tarihinde İran tahtına çıkması konumuzun başlangıcını oluşturmaktadır. Pehlevi rejimi, aşırı Fars kimliğini temel alan 'tek millet, tek dil' prensiplerine dayanmaktaydı. İran eşittir Fars mantığı ile 1930 yılında ilk kez Fars dili devlet dili ilan edilmiştir. Ülkeyi modernleştirme çabalarında olan Rıza Şah, Atatürk'ü kendine örnek almış, daha iktidara gelmeden Atatürk'ün reformlarını ve Türkiye'de meydana gelen değişimleri gözlemlemeye başlamıştır. Ancak iki ülkedeki uygulamalarda birtakım farklılıklar vardı. Önceleri bir cumhuriyet kuracağı düşünülen Rıza Han, kendi gücünü ve hâkimiyetini pekiştirerek yeni bir saltanat tesis etmiştir. Hükümet kontrolünü genişletmek ve batılılaşmayı sağlamak için bürokrasiye büyük önem vermiştir.

Ancak II. Dünya Savaşı esnasında Hitler Rusya'yı işgal edince, Rusya ve İngiltere de İran'ı işgal etmiştir. Bunun üzerine Şah, oğlu Muhammed Rıza lehine tahtı terk etmiştir. İran'ın genç hükümdarı Muhammed Rıza Şah, göreve başladığında ülkesi hala İngiliz, Rus ve Amerika işgali altında bulunuyordu. Buna rağmen hükümdarlığının ilk yıllarında önemli kararlar almaktan çekinmemiştir. 1946'da Birleşmiş Milletler kararıyla işgal kuvvetleri İran'dan çekilmiştir. Akabinde muhtariyet isteyen Azerbaycan Türkleri, bu isteklerine kavuşmuş ve okullarda Türkçe eğitim almaya başlamışlardır. (Şah hükümetine Farsçayla birlikte Türkçeyi de resmi dil olarak kabul ettirmeyi başarmışlardır.) Ancak İngiltere ve Amerika, Azerilerin Sovyet nüfuzuna girip İran'ın başına bela olacağını dile getirerek buna son verdirmişlerdir. Ardından aynı talepte bulunan Kürtlere de red cevabını veren Şah Rıza, İran halkının gözünde bir kahraman haline gelmiştir. Bu durumdan istifade eden Şah, babası dönemindeki yenilik hareketlerine devam etme hazırlığı içine girmiştir. Fakat Şah'ın yaptığı bu işlerden rahatsız olanlar bulunmaktaydı. Bunlardan biri de din adamlarının ileri gelenlerinden Ayetullah Humeyni idi ve o, yapılan reform hareketlerini ve çıkan kanunları eleştiriyordu. O'na göre; *dinle siyaset birbirinden ayrı olamazdı*.

Şah rejimi 1953'ten itibaren bir dönüşüme yol açmış ve ülke yarı sömürge haline gelmişti. Bu durumdan dolayı meydana gelen halk hareketlerini önlemek için Rıza Şah, 1963'te toprak reformu, kadınlara oy hakkı verilmesi gibi yenilikleri içeren **Ak Devrim** Projesini ortaya atmış ancak ulemeden büyük tepki almıştır. Ak Devrim projesi de öngörüldüğü şekliyle uygulanamamış ve amacına ulaşamamıştır. Yine günümüzde de gündemde önemli bir yer tutan İsrail'in Filistin'i işgali o dönem de mevcut bulunmakla birlikte Şah da İsrail yanlısı politika izlemekteydi. Bu da ulemanın tepkisini çekmiş, Şah'la Humeyni'nin çatışmasına yol açmış ve bu olay İran tarihinde 15 Hordad Hadisesi olarak anılmıştır.

İran gizli polis örgütü SAVAK tarafından yakalanan Humeyni'ye İsrail ve Şah hakkında konuşmazsa serbest bırakılacağı söylenmiş, O ise kendisinin bunlardan başka bir sorunu olmadığını söylemiştir.

Şah'a karşı sert eleştirileriyle o dönemde sesini yükseltmeye başlayan Humeyni, bu olay üzerine Türkiye'nin Bursa iline sürgüne gönderilmiş, on bir aylık bir süreçten sonra Irak'ın Necef kentine geçmiş ve burada on dört yıl sürgün hayatı yaşamıştır. Bu süreç içerisinde ise yine Şah'ın ABD yanlısı politikasını eleştirmeye devam etmiş, İran'daki yandaşları sayesinde ülkedeki muhalefeti sürdürmeyi başarmıştır. Verdiği fetvalar doğrultusunda broşürler ve mektuplar ülkenin her yanına dağıtılmıştır. Ulema, bu bildiriler vasıtasıyla halkı Şah aleyhine harekete geçirmiş ve böylece devrime giden ilk adımlar atılmıştır.

Ağustos 1978'e gelindiğinde, protesto eylemlerinin eriştiği düzey rejimin müttefiklerini kaygılandırmaya başlamıştı. ABD bir dizi tavizler verilmesi çağrısında bulunmuş, Şah da buna mukabil iki bakanı görevden alarak ulema için makul olacağını düşündüğü Şerif İmami'yi bakanlığa getirmişti. Ancak ne grevler ne de protestolar son bulmuştu. Aksine Humeyni, mücadele amacının "Şah rejiminin ve monarşi sisteminin yıkılması bunun yerine de bir İslam Cumhuriyeti'nin kurulması olduğu" demecini verince olaylar başlamış, ülkede sıkıyönetim ilan edilmişti. 8 Eylül 1978'de Tahran'ın güney mahallelerinde toplanan yüzlerce kişi şehir merkezine yürümüş, bunun üzerine göstericiler üzerine ateş açılmış ve yüzlerce kişi ölmüştür. 8 Eylül olayları İran tarihine Kara Cuma veya Kanlı Cuma diye geçmiştir. Diğer kentlere de olaylar sıçrayınca Şah'ın baskısıyla Humeyni Irak'ı terk ederek 6 Ekim 1979'da Paris'e gitmek zorunda bırakılmıştır. Bu da çözüm olmamış, İran'da izinsiz yürüyüş ve grevler devam etmiş, buna karşılık Şah yönetiminin aldığı tedbirler sertleşmiş ve olaylarda ölenlerin sayısı artmıştır.

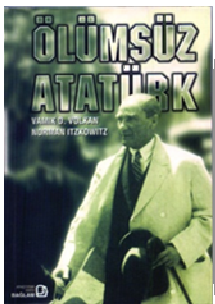
Humeyni, Paris'teyken birçok ülkenin istihbarat birimleriyle görüşmeler yapmış, Şah'ı kurtaramayacağını anlayan emperyalist devletler İran'daki yeni oluşum için pozisyon almaya girişmişlerdir. 13 Ocak 1979'da Niyabet Konseyi kurulmuş, Şah da 16 Ocak 1979'da ailesiyle birlikte ülkeyi terk ederek Mısır'a gitmiştir. Bu olay üzerine Humeyni, Şah'ın İran'ı terk etmesini 'zafere giden ilk adım' olarak nitelemiş ve 1 Şubat 1979'da Tahran'a geri dönmüştür. 1979 Mart'ında yapılan referandum sonucunda % 99 gibi ezici bir çoğunlukla İran İslam Cumhuriyeti kabul edilmiştir.

Sevinç TUNÇ

ÖLÜMSÜZ ATATÜRK

VAMİK D. VOLKAN – NORMAN ITZKOWITZ

Vamık D. Volkan ve Norman Itzkowitz tarafından yazılan "Immortal Atatürk A Psychobiography" ilk olarak ABD'de Chicago Üniversitesi tarafından yayımlanmıştır. Eserin ilk Türkçe baskısı Bağlam yayınları tarafından "Ölümsüz Atatürk" adıyla 1998'de yapılmıştır. Eser 29 bölümden meydana gelmektedir.

Eserde her bölümde hem tarihi bilgiler hem de Mustafa Kemal'in yaşadığı psikolojik çöküntüler ve rahatlamalar betimlenmiştir.

Eserin içeriğine genel olarak baktığımızda Mustafa Kemal doğmadan önce ailesinin yaşamı ve ne gibi zorluklarla karşı karşıya kaldığı, Mustafa dünyaya geldikten sonra yaşanan zorlukların Mustafa Kemal'in zihninde yarattığı etkiyle bir başlangıç yapılarak; bir ulusun karizmatik liderinin yaşamı, öykü şeklinde anlatılmıştır.

"Ölümsüz Atatürk" adlı çalışmada, kulaktan dolma denebilecek tarzda bazı yanlış veya eksik bildiğimiz bilgilerin, kaynaklar ışığında yansıtılması dikkate değer bir husustur. Buradan hareketle Mustafa Kemal'in doğum tarihi ile ilgili yanlış biraz olsun netleştirilmiştir.

Kitapta merak ettiğiniz birçok soruya da yanıt bulmanız mümkündür. Mustafa Kemal'in babası Ali Rıza Efendi, Osmanlı Devleti'ne bağlı olarak hangi görevi nerede sürdürmekteydi? Bu görevinden niçin istifa etti? İstifa ettikten sonra hangi mesleği yaptı ve ne gibi zorluklar yaşadı? Yine bilinmeyen bir konu olarak Mustafa Kemal'in eğitim hayatının önemli şahıslarından batılı tarzda eğitim yapan öğretmeni Şemsi (Şemsettin) Efendi kimdi? ve Pedagoji için hangi zorluklara katlandı?

Genel anlamda bakıldığında Mustafa Kemal'in annesi Zübeyde hanımın tarih kitaplarında bir tek resmi mevcuttur. Oysaki gençlik resmi elimizde olmasa bile "...Zübeyde'nin koyu sarı saçları, koyu mavi gözleri, açık mavi teni, onun Anadolu kökeninin dışavurumuydu..." ifadesi ile zihninizde nasıl genç bir anne canlanmaktadır, hiç merak ettiniz mi?

Eserde; "Mustafa Kemal sadece bir sivil lider veya asker miydi? İlk âşık olduğu kız kimdi? Özellikle ilerleyen dönemde yakışıklı ve karizmatik bir Osmanlı subayı olarak ondan kimler hoşlanmış ve onun hayatında kimler bir etki bırakabilmişti?" gibi sorulara da cevap verilmiştir.

Mustafa Kemal'i askerlik hayatında çöküntüye uğratan ve zorlayan kişi olan Enver Paşa ile aralarındaki çekişme ortamının da dikkate değer bir tarafı vardır. Aynı zamanda Mustafa Kemal'in bu zorluklar karşısında çevresinde kendisine ülküleştirdiği kişiler de onun psikolojik dünyasını görmemizde bize kapı aralamaktadır. Bu kapı aralığında bakıldığında yine geniş çerçevede Mustafa Kemal'in zihninde yarattığı anne imgesi de betimlenmiştir.

Kısacası, gazetemizin bu sayısında tanıttığım kitaptaki temel nokta, Mustafa Kemal'in tüm yaşadıklarının onun zihninde yarattığı psikolojik etkinin akıcı bir üslupla işlenmiş olduğudur. Bu bakımdan eser türüne göre Atatürk ile ilgili yazılmış eserler içerisinde ayrı bir konumda tutulabilir. Eserin bir psikiyatri profesörü ile tarih profesörü işbirliğinin ürünü olması oldukça ilgi çekicidir.

Eserin Yazarları:

Vamık D. VOLKAN: Vamık D. Volkan, Kıbrıs'ta dünyaya gelmiş ve Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdikten sonra 1956 yılında ABD'ye yerleşmiştir. Virginia Üniversitesi Psikiyatri Profesörü olan Volkan, "Zihin ve İnsan İlişkileri Merkezi"nin yöneticiliğini yürütmektedir. Ayrıca Washington Psikanaliz Enstitüsü'nde öğretim görevlisidir.

Norman ITZKOWITZ: Itzkowitz, 1953'de Citi College of New York'dan Rus Dili ve Tarihi derecesiyle mezun olmuştur. Daha Sonra Princeton Üniversitesi'nin Avrupa ve Yakın Doğu Tarihi programının ilk öğrencisi oldu ve 1958'den itibaren Tarih ile Doğu Dilleri ve Edebiyatları bölümünde ders vermeye başladı. Itzkowitz özellikle kuramsal tarih ve psikoanalizin sağladığı kavrayışın tarih alanına aktarılması üzerine çalışmalar yürüttü.

Serhat ALTINKAYNAK

TARİH MAGAZİN

Arzu DURUKAN- Halil GOSTAK

Arzu: Günaydın Halil nasılsın, bitirdin mi ödevi bakalım?

Halil: Evet bitirdim ama çok uğraştırdı beni. Arzu söyle bakalım “Osmanlı’da Harem” hakkında ne düşünüyorsun? Biliyorsun ki harem, Osmanlı Devlet hayatında önemli bir yer teşkil ediyor.

Arzu: Evet Halil, hatırlarsan Güray Hoca’mız (Doç. Dr. Güray Kırpık), “Osmanlı Devleti Müesseseleri ve Medeniyeti” dersinde bunun öneminden bahsetmişti. Aslında harem deyince insanların kafasında ‘sadece padişaha eşlik eden ve boş oturan kadınlar topluluğunun bulunduğu bir yer’ genel kanısı oluşuyor.

Halil: Çok yanlış... Ama bu cehalet, araştırma yapmama ve kulaktan dolma bilgilerle yetinme alışkanlığımızdan kaynaklanıyor. Ancak biz Güray Hoca’mızın dersinde, haremın bir okul özelliği taşıdığını ve her kadının buraya giremediğini öğrendik. Kadınların hareme alınmaları özel bir imtihanla, tavsiye ya da hediye olarak hareme verilmeleriyle mümkün olabiliyormuş. Burada kadınlar başta okuma-yazma olmak üzere Türkçe eğitimi, İslam ilimleri, görgü kuralları gibi derslerden oluşan temel bir eğitim almışlar.

Arzu: Evet Halil ve biliyoruz ki burada aldıkları eğitimle tarihin seyrini değiştiren hanım sultanlar var. Mesela “Kösem Sultan” benim en ilgimi çeken hanım sultanlardan biri. Yine onun gibi zeki ve hırslı “Hürrem Sultan”. Kadınların yönetime karışması, onunla başlamıştır demek yanlış olmaz sanırım.

Halil: Sanıyorum yanlış olmayacaktır. Hürrem Sultan’ın özellikle İran seferleri sırasında Kanuni’nin tahta çıkacağına kesin gözüyle bakılan oğlu Mustafa’nın ölümüne büyük tesiri olmuş, ardından mücadele Hürrem’in kendi oğulları olan Selim ve Bayezid arasında başlamıştır. Bu mücadelede Hürrem’in Selim’i desteklemesi üzerine, Kanuni de Selim’e destek çıkarak onun bu taht kavgasını kazanmasına yardımcı olmuştur.

Arzu: Gerçekten etkileyici. Demek ki padişahın üzerinde bu kadar büyük bir etkisi olmuş. Ya Kösem Sultan’a ne demeli? Kendileri, eşi I. Ahmet, oğulları IV. Murat, Sultan İbrahim ve torunu IV. Mehmet devirlerinde o güzel parmaklarını yaklaşık elli yıl boyunca iktidarlık üzerinden çekememiş, ta ki Turhan Sultan tarafından boğdurulana kadar.

Halil: Evet, Genç Osman’ın 20 Mayıs 1622 yılında şehit edilmesinin ardından Osmanlı Devleti, Kösem Sultan ile yeni bir döneme girmiştir. Yani tekrar tahta geçirilen I. Mustafa’nın yetersiz olduğu görülünce tahta çocuk yaştaki IV. Murat çıkarılmış ve Kösem Sultan da devlet üzerinde söz sahibi olabilme muradına ermiştir.

Arzu: Ama 18 Mayıs 1632 yılında devlet için önemli bir tehlike olan Vezir Topal Recep Paşa’nın IV. Murat tarafından öldürülmesinin ardından, Sultan artık tüm yetkileri elinde toplamış ve hâkimiyetini tesis etmiştir. Fakat genç Sultanın 1640 yılında ölümü Kösem Sultan’ı üzmemek şöyle dursun tam tersine sevindirmiştir. Çünkü oğlu İbrahim’i başa geçirerek devlet hayatında yeniden boy gösterme şansını yakalamıştır. Oğlu bu duruma engel olmak

istediği zaman onu öldürtmüş ve 1648 yılında yedi yaşındaki torunu IV. Mehmet’in cülusunda önemli bir rol oynamıştır.

Halil: Fakat bundan sonra işler planladığı gibi gitmemiştir. IV. Mehmet’in annesi ve Kösem Sultan’ın gelini olan Turhan Sultan bu sefer ön plana çıkmış ve aralarında ciddi bir rekabet başlamıştır. Peki, sonra neler oldu?

Arzu: Kösem Sultan, kendi iktidarını gerçekleştirmek üzere torununu öldürtmeye karar vermiş ve bu amaçla zehirli bir şerbet hazırlatmıştır. Lakin bu olaya tanık olan yüksek rütbeli cariyeye Meleki Kalfa, bunu Turhan Sultan’a haber vermiştir. Baş Lala Uzun Süleyman Ağa’nın tertibiyle 1651 yılında 62 yaşındaki Kösem Sultan odasında basılarak boğulmuştur.

Halil: Böylece Osmanlı Tarihi’nde önemli bir yer tutan gelin-kaynana çekişmesi tarihin tozlu sayfaları arasındaki yerini almıştır.

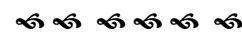
Arzu: Evet Halil. Ben bunu geçtiğimiz yıllarda televizyondan yayınlanan “daldan dala” kaynana Semra Hanım ile gelin adayı Sinem arasındaki çekişmeye benzettim. Ne yazık ki onların sonu da kötü olmuştu.

Halil: Evet ne yazık ki öyle olmuştu. Arzu, gazetemizin bu sayısında “Harem ve Kösem Sultanın marifetlerine” kısaca değinmeye çalıştık. Sohbetimizi okuyan arkadaşlara söylemek istediğin son bir söz var mı?

Arzu: Bizi takip ettikleri için çok teşekkür ediyorum. Aslında bu sohbetin arkasından geçenlerde vizyona giren “Mahpeyker” filmini izlemek yakışır. İzleyecilere iyi seyirler.

Bir sonraki sayıda yeniden görüşeceğiz. Herkese sevgiler...

TARİH SPOR

Akif YARDIMCI

Sevgili “Tarihin Seyrinde” okurları size bu sayımızda tarihe altın harflerle nakşedilen Çanakkale Savaşı’nda şehit düşen futbolcuların yani altın ayakların okunmaya değer hayat hikayelerini sunacağım. Bu anlatacağım hikayelerin ana kaynağını geçenlerde okuduğum ve çok etkilendiğim spor yazarı ve yorumcusu Ali Sami Alkış’ın “Yedi Kandilli Avize” adlı kitabı oluşturmaktadır. Çanakkale Zaferi’nin ölümsüz kahramanlarından Seyid Onbaşı, Kınalı Hasan ve daha nicelerinin hayat hikayeleri anlatılır. Ancak bu zaferin gizli mimarları olan ve daha önce kaynaklarda hayat hikayeleri gün yüzüne çıkarılmayan futbolcularımız var ki (Fenerbahçeli Arif, Beşiktaşlı Kaptan Kazım, Galatasaraylı Ahmet-Abdurrahman-Yakup Robenson kardeşler) onların da hayat hikayeleri okunmaya değer niteliktedir. Onlar, yeşil sahalarda ter döküp daha teri soğumadan cepheye koşan, kramponlarını ve formalarını çıkarmaya bile vakit bulamayan vatani için canını feda eden ölümsüz kahramanlarımızdandır. Kulüp başkanından yöneticisine, futbolcusundan çaycısına kadar, herkes bu ülkenin kurtuluşu için canını verdi. Türk futbolu tarihini kanla yazdı.

YEŞİL SAHALARDAN CEPHEYE KOŞAN ALTIN AYAKLAR

I.Dünya Savaşı sırasında Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş ve Ankaragücü’nün toplam 70 futbolcusunun şehit düştüğü ifade ediliyor. Galatasaray’da kayıtların düzenli tutulması nedeniyle şehit futbolcu sayısının fazla gözüktüğü, Beşiktaş’a ait kayıtların işgal yıllarında kulübün Rumlarca yağmalanması nedeniyle, Fenerbahçe’ye ait kayıtların da kulüp binasında yangın çıkması nedeniyle tahrip olduğu belirtiliyor. Çanakkale’de şehit olan, yaralanan ve esir düşen futbolcu sayısının tespitinin mümkün olmadığı, mevcut kaynakların ise genelde Galatasaray, Fenerbahçe ve Beşiktaş’a ait olduğu vurgulanıyor. Ankara, İzmir, Bursa, Trabzon gibi kentlerde bulunan kulüplerde oynayan futbolcuların da savaşa katıldığı, ancak kayıt tutulmadığı için isimlerinin ve sayılarının tespit edilemediği ifade ediliyor.

Maça Beklenirken Şehit Olduğu Haberi Geldi...

I.Dünya Savaşı sırasında futbolcuların yeşil sahalarda ile savaş alanı arasında gidip geldikleri günlerde, Çanakkale’nin ardından Niğde’ye Fransızlarla savaşmak için giden Fenerbahçeli Arif’in hazin hikayesi şöyledir:

“Fenerbahçe, 1919-1920 sezonuna iddialı girmek arzusundaydı. Bunun için, ilk kez sahaya çıkacakları İdmanyurdu maçında, sağ bekleri İstihkam Subayı Mülazım-ı evvel (üstteğmen) Arif’in mutlaka oynamasını istiyorlardı. Ulukışla’da bulunan kaptanları için, kumandanlıktan izin aldılar. Arif’in gelmesini sağlama almışlardı. O, mutlaka gelmeliydi...Gelecekti.

Fakat onun yerine kara haberi geldi. Arif Ulukışla’dan Niğde’ye giderken tam kalbine aldığı bir kurşunla şehit oldu.”

Arif’in şehit olduğu haberinin ardından Fenerbahçe; İdmanyurdu karşılaşmasına, şehide saygı olsun diye, 10 kişiyle çıkmış, şehit Arif’in 2 numaralı forması saha kenarına bırakılan bir sandalyeye asılmıştır. Karşılaşma sahaya 10 kişiyle çıkan Fenerbahçe’nin 11-0 üstünlüğüyle sonuçlanmıştır.

Galatasaraylı İngiliz Kökenli Futbolcu...

Hindistan’da İslamiyeti seçen Spancer ve Sarah Robenson adlı İngiliz karı-koca, Müslümanlara karşı gösterilen tepkiden dolayı İngiltere ve Hindistan’da yaşayamayacaklarını anlamaları üzerine İstanbul’a göç etmişlerdir. Abdullah ve Fatma isimlerini alan

İngiliz çiftin 3 erkek çocuğundan Ahmet ve Abdurrahman Galatasaray’da oynamış ve şampiyonluklar yaşamışlardır. I.Dünya Savaşı sırasında düşman saldırılarını artırınca Galatasaray’ın forveti Abdurrahman ile diğer kardeşi Yakup cepheye gitmek için izin istemişlerdir. Babaları Abdullah Robenson, “Bakın evlatlarım. Burası bizim vatanımız oldu. Gitmenize üzülürüz; ama gururumuz her zaman acımızdan büyük olur” demiştir. Gönüllüler ordusuna katılarak Çanakkale’ye giden Robenson kardeşlerden Abdurrahman kısa bir süre sonra Kafkasya cephesine gönderilmiş ve burada donarak şehit olmuştur. Yakup Robenson ise Çanakkale’nin ardından gittiği Bağdat Cephesi’nde bir İngiliz’in silahından çıkan kurşunla şehit olmuştur.

Robenson ailesinin sağ kalan tek çocukları Ahmet ise yıllar sonra Galatasaray’a başkan olmuştur.

Destanlaşan 27. Alay’da Şehit Oldu...

Çanakkale Savaşı sırasında Beşiktaş’ın yıldız futbolcularından olan Kaptan Kazım, düşman işgaline karşı cepheye gitmiştir ve kendisini tanıyan bir komutanın “Emir erim ol” önerisini, “Ben sporcuyum. Diğerlerine göre daha zinde ve atik biriyim. Cepheye daha çok işe yarayım” diyerek geri çevirmiştir. Anzamlara karşı destanlaşan 27. Alay’da mücadele veren Kazım, savaş sırasında sırtına isabet eden bir gülle ile Çanakkale’de şehit düşmüştür. Kazım’ın cebinden çıkan kanlı kağıt parçasındaki şiiri ise daha sonra marş haline getirilerek maçlarda, törenlerde söylenmeye başlanmıştır.

Askerden Kaçmak İsteyen Futbolcular...

I.Dünya Savaşı sırasında vatan savunması için yediden yetmişe herkes, gönüllü olarak askere yazılmıştır. Ancak cepheye gitmek istemeyen futbolcuların, askerlikten muaf tutulan İttihat ve Terakki Partisi’nin elindeki Altınordu Kulübü’ne gitmek istemeleri dikkat çekmiştir.

Askere gitmek istemeyen dönemin ünlü futbolcularından Otomobil Nuri, Fenerbahçe Başkanı Hamit Hüsnü’nün “Bir gün seni kendi ellerimle orduya teslim edeceğim” demesi üzerine takımdaki 6 arkadaşını yanına alarak Altınordu Kulübü’ne geçmiş ve böylece askere gitmekten kurtulmuştur. O dönem bütün kulüplerin futbolcuları askere alınırken, sadece Altınordu Kulübü’ndeki futbolcuların vatani görevden muaf tutulması ise, çarpıcı bir şekilde gözler önüne serilmektedir. Savaşa giden futbolcuların şehit düşmesi ya da gazi olması nedeniyle kulüplerin tamamen tükendiği dönemler olmuştur. Hatta savaşın en şiddetli zamanında Fenerbahçe’nin 3, Galatasaray’ın 2 ve Beşiktaş’ın ise sadece 1 futbolcusunun kaldığı görülmüştür. Kayıpların ardından kulüpler 15-16 yaşlarındaki çocuklardan takım oluşturarak karşılaşmalara çıkmaya başlamışlardır.

~ ~ ~ ~ ~

Nobel Kitap Dağıtım A.Ş. tarafından kurulan

www.toptankitapsatis.com'un amacı;

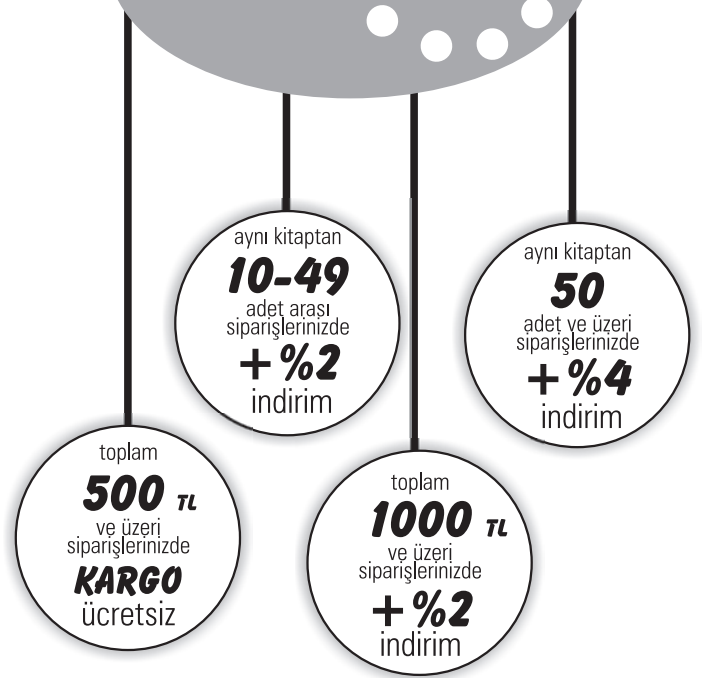
özellikle akademik ders kitaplarına ulaşmakta zorluk çeken kitabevleri, kırtasiyeler ve hatta öğrencilerine materyal temin etmekte zorlanan, ülkemizin dört bir yanındaki akademisyenlerimize daha ucuza, daha uygun şartlarda kitap temin etmektir. Aynı zamanda bu gayretimiz zor şartlarda hazırlanan ve üretilen kitapların "ulaşılamama" gibi bir gerekçeyle FOTOKOPİ ve KORSAN yapılmasını engellemektir. Biz kitap almak isteyen herkese kitap satıyoruz.

Sitemizden yapacağınız alışverişinizde aynı kitaptan en az 3 adet sipariş vermeniz gerekmektedir. 3-9 adet arasındaki siparişlerinizde normal iskonto uygulanacaktır. 1.000 TL ve üzerindeki siparişinizde ise ayrıca tek kitap sipariş hakkı kazanacaksınız. Taksitli satış seçeneklerimizde ise Maksimum Karta peşin fiyatına 6 taksit imkânına sahipsiniz.

Eğitim ve kültür hayatına ilişkin yüzlerce yayınevine ait on binlerce kitabı, üyelerine en ekonomik ve en kısa zamanda ulaştırmayı amaçlayan dinamik bir tedarik zinciri olmak hedefimiz sürekli olacaktır. Bu anlamda: her gün yenilenen ve güncellenen yüzümüzle karşınıza çıkmaya çalışacağız.

Molla Fenari Sok. Birol İş Hanı Nu:8 Cağaloğlu - İstanbul Telefon: +90 212 526 58 64 Belgeç: +90 212 511 61 49

www.toptankitapsatis.com

info@toptankitapsatis.com

Görüş, öneri ve eleştirileriniz bize yol gösterecektir.

www.nobelkitap.com

YÜZLERCE YAYINEVİNE AİT,
ONLARCA KATEGORİDE,
ON BİNLERCE KİTABA,
EN UYGUN FİYATLARLA
ULAŞMANIN

**KREDİ
KARTINA
TAKSİT**

**50 TL
KARGO
BEDAVA**

**NOBEL
PUAN İLE
ÖDEME**

ANAHTARI SİZDE!

Mithatpaşa Caddesi Nu.: 74 Kocatepe Kültür Merkezi Ankara
Telefon: +90 312 418 20 10 (pbx) Belgeç: +90 312 418 30 20